

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА “ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ
НА СТРОИТЕЛСТВОТО”

УКАЗАНИЯ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

за специалностите в ОКС „бакалавър”
„Строителен бизнес и предприемачество”,
„Недвижими имоти и инвестиции” и „Бизнес икономика”

Съгласно чл. 93 на Правилник за учебната дейност на Икономически университет – Варна¹ обучението на студентите във всички образователно-квалификационни степени завършва с полагане на държавен изпит. Държавният изпит се провежда под формата на защита на дипломна работа или комплексен писмен изпит по специалността.

ПОЛАГАНЕ НА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЧРЕЗ РАЗРАБОТВАНЕ И ЗАЩИТА НА ДИПЛОМНА РАБОТА

1. Разработването на дипломна работа представлява завършващ етап на обучението по специалността. Дипломната работа трябва да демонстрира способностите на студента бакалавър да изследва конкретни икономически явления и процеси в областта на спецсеминарите и писмено да излага постигнатите резултати – изводи и препоръки. Нейното съдържание не трябва да е преписан материал, а да се представят гледни точки на различни автори, фактически данни и техния анализ и възможности за подобряване на изследваните икономически проблеми (процеси), свързани с подобряване на икономическото състояние на дадена фирма или друг обект на изследване. За одобряване на тема и определяне на научен ръководител се подава заявление по образец (вж. приложение 1).

2. Структурата на дипломната работа трябва да включва следните елементи: заглавна страница; съдържание; увод, две (три) глави, заключение, използвана литература, приложения.

3. Заглавната страница съдържа: Икономически университет - Варна; Стопански факултет; катедра „Икономика и управление на строителството”; текста „Дипломна работа”; тема; текста „за получаване на образователно-квалификационната степен „Бакалавър”; данни за дипломанта (име и фамилия, специалност, факултетен номер); данни за научния ръководител (научно звание и степен, име и фамилия); място и година на разработване (вж. приложение 2).

4. Темата на дипломната работа трябва да бъде кратка, ясна с посочен обект на изследване. Критериите за икономическа тема са: да бъде в областта на икономиката, да се отнася за решаване на конкретни икономически въпроси в областта на спецсеминарите; да бъде ориентирана към практико-приложни резултати (ползи) за фирми, административно-

¹ Достъпен на: https://old.ue-varna.bg/Uploads/AdminUploads/Regulations/Pravilnik_uchebna_deinost.pdf

териториални единици (общини и области), по-големи населени места (градове), агенции за недвижими имоти и други. При избора на тема студентите бакалаври могат да ползват списък с примерни теми за дипломни работи за съответните специалности. Предложените примерни теми не ограничават правото на избор и на други теми от студентите. Избраната тема от студента се уточнява и прецизира заедно с определения от Катедрения съвет научен ръководител.

5. Обемът на бакалавърската дипломната работа се препоръчва да бъде от 50 до 65 стандартни страници.

6. Съдържанието на дипломната работа трябва да включва заглавията на структурните елементи (вж. т. 2) със съответстващите им страници.

7. Уводът се препоръчва да бъде от 2 до 3 страници. Той има въвеждащ характер и включва:

7.1. Актуалност на темата. Темата трябва да е значима от икономическа гледна точка за дадена строителна фирма, община, агенция за недвижими имоти и други, което се аргументира с подходящи причини (отговор на въпроса: „Защо трябва да изследваме точно този икономически проблем?“).

7.2. Обектът на изследване трябва да бъде за бизнес или публични организации като препоръчително е да бъде: големи предприятия; различни агенции, банки; административно-териториални единици (общини и области), по-големи населени места (градове), региони, цялата страна, страни от Европа и др. Препоръчително е обектът на изследване да се посочи в темата (заглавието).

7.3. Преметът на изследване е конкретизация на обекта до разпознаване на негови отделни процеси, признаци, черти, свойства, елементи, функции и др., т.е. до единичното. Предметът и обектът се отнасят като част към цяло. Ако обектът се припознае като общото, то предметът съдържа неговата конкретизация. Препоръчително е предметът да се отрази в темата (заглавието).

7.4. Цел, която си поставя авторът на дипломната работа трябва да бъде ясно и точно формулирана, да присъства пряко или косвено в заглавието на дипломната работа. Целта показва главното в идейния замисъл на студента бакалавър и може да се дефинира като връзка „средство - търсен резултат“. Целта на автора обикновено се записва по следния примерен начин: „Целта, която си поставя авторът на дипломната работа е да изследва състоянието на управлението на инвестициите във фирма „XXX“ гр... (дотоку е средство) и на тази основа да посочи препоръки за неговото подобряване в контекста на процесите по евроинтеграция на нашата страна в ЕС“ (това е резултатът).

7.5. Задачи на разработката трябва да произтичат от целта и да подпомагат нейното постигане. Всяко несъответствие между формулираните задачи и възприетата цел прави анализът неопределен, аморфен и с наличие на редица слабости. Формулирането на задачите на практика се определя от заглавията на главите, посочени в съдържанието на разработката, примерно: в съдържанието заглавието на „ГЛАВА I. ОСНОВНИ ТЕОРЕТИЧНИ ВЪПРОСИ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ“, се записва като първа задача, например: „Да се разгледат основните теоретични въпроси на инвестициите“.

7.6. Посочване на използваните методи и очаквани резултати. В увода може да се посочат ограничения на анализа, особеностите на използваните емпирични данни и друга информация, литературата, възприета теза и др. Уводът е обобщено изложение на основните елементи на всяко научно изследване като се препоръчва окончателния вариант да се разработи след неговото завършване.

8. Примерно съдържание на основната част:

8.1. Глава 1. Представява теория и/или методика на изследването и се препоръчва да бъде от 15 до 20 стандартни страници. Тя трябва да включва теоретико-методологическите основи на избрания икономически проблем (темата) и обхваща: теоретични въпроси, концепции, теоретични модели, система от показатели, формули за

изчисляване, процедури за изчисляване, информация за изчисляване, описание на методите на изследване и др. Студентът бакалавър задължително посочва под линия източниците на използваната от него научна литература, методика или методология за анализ на икономическия проблем.

8.2. Глава 2. Представява аналитична част и се препоръчва да бъде от 20 до 30 стандартни страници. Тя включва: характеристика на обекта на изследване, анализ на състоянието, развитието и факторите, които обуславят изследвания икономически проблем (процеси); използване на изследователските методи за анализ, посочени в глава първа.

При избор от студента бакалавър на съдържание от две глави, във втора глава трябва да се включи: възможностите (насоки) за решаване (подобряване) на изследвания проблем (процеси), посочва се къде, чрез каква система или модел и кой, по какъв начин ще се решат проблемите, предложенията на студента бакалавър за решаването на икономическите проблеми.

8.3. Глава 3. При избор от студента бакалавър на съдържание от три глави, глава трета трябва да включва: обем от 15 до 20 стандартни страници, възможностите (насоки) за решаване (подобряване) на изследвания проблем (процеси), посочва се къде, чрез каква система или модел и кой, по какъв начин ще реши проблемите, предложенията на студента бакалавър за решаването на икономическите проблеми.

8.4. Таблиците се поставят след текста, в който се споменават. Всяка таблица трябва да има заглавие, разположено над нея, поставено центрирано с шрифт болд, преди заглавието, подравнено в дясно се поставя текстът „Таблица №”, където № е пореден номер на таблица в рамките на цялата разработка, след това центрирано се поставя заглавие на таблицата (болд, 12) а под нея да се посочи източникът на данни (италик, 12), например:

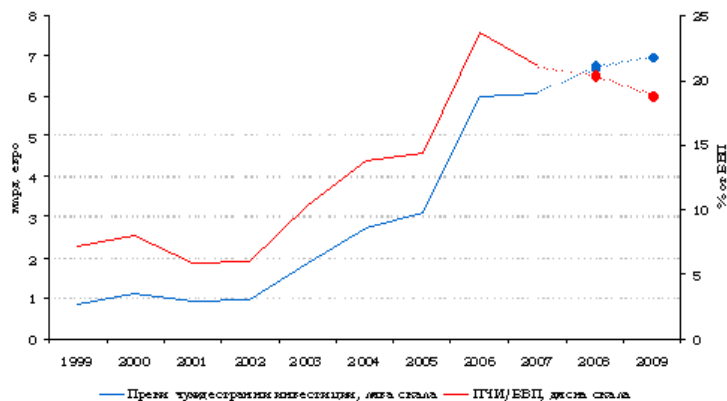
Таблица 1

Основни макроикономически показатели на България за периода 20.. – 20.. г.

№	Показатели	Един. мярка	Години				
			20..	20..	20..	20..	20..
1	2	3	4	5	6	7	8

Източник: Фирма „.....наименование” ... (правна форма – ЕТ, ООД и др.), гр. ... (седалище на фирмата) или: Сайт на Националния статистически институт – <http://www.nsi.bg>;

8.5. Фигурите се поставят след текста, в който се споменават. Всяка фигура трябва да има номер и заглавие, които се поставят центрирано под нея (болд, 12), като знака „№” е пореден номер на фигурата, под заглавието се поставя източник (италик, 12).

Фиг. 1. Преки чуждестранни инвестиции в България

*Източник: Сайт на Българска агенцията за инвестиции – <http://investbg.government.bg/>.
(или проучвания на автора; адаптирано от автора по източник ...)*

8.6. Приложенията включват фактически данни оформени в таблици и фигури. Всяко приложение трябва в горния десен ъгъл да съдържа текста „Приложение №”, като се подреждат по възходящ ред, центрирано с шрифт болд 12 се разполага заглавието на приложението, а под него източникът на данни, например:

Приложение 1

Основни макроикономически показатели на България за периода 20.. – 20.. г.

№	Показатели	Единица мярка	Години				
			20..	20..	20..	20..	20..
1	2	3	4	5	6	7	8

Източник: Фирма „.....наименование” ... (правна форма – ЕТ, ООД и др.), гр. ... (седалище на фирмата) или: Сайт на Националния статистически институт – <http://www.nsi.bg>; и др.

8.7. Всички фигури, данни в таблиците, формулите и т.н., които не са на автора, трябва да се цитира литературен източник - автор, нормативен акт (закон, правилник, наредба), уеб сайт и други. Цитирането на литературните източници в текста става чрез бележка под черта, подредени във възходящ ред за цялата разработка.

9. Заключението се препоръчва да бъде от 2 до 3 стандартни страници и трябва да обобщава основните изводи и предложения, които са аргументирани в предходния текст на дипломната работа.

10. Използвана литература - списък на използваните източници, подредени по азбучен ред в следната последователност: български източници; чуждестранни източници; интернет адреси.

11. Експозето е кратко резюме на дипломната работа за нуждите на защитата в препоръчителен обем от 2 до 3 страници и съдържа: актуалност на темата, обект и предмет на изследване, цел, задачи, изводи и препоръки.

12. Типографско оформление на дипломната работа

12.1. Разработката трябва да е разпечатана на листи формат А4 - едностранно, (примерни полета: горе - 21 mm, долу - 22 mm, дясно - 20 mm, ляво - 30 mm) така, че да се получат 30 реда на страница и около 60 знака на ред (в зависимост от обема и подвързването), препоръчително е за основния текст да се използва шрифт Times New Roman, с височина на буквите 14 pt, разстояние между редовете - 1,5. Подравняване на текста - двустранно. Заглавията на разделите - 14 pt, удебелен шрифт, центрирано. Уводът, Заглавията на главите, заключението, използваната литература и приложенията започват на нова страница, а параграфите следват текста, като се остава един ред отстояние. Всички страници трябва да бъдат номерирани във възходящ ред с арабски цифри в десния ъгъл долу.

12.2. На заглавната страница не се слага номер, но тя се брой като първа страница.

12.3. За осъществяване на процеса на разработване на дипломната работа се провеждат най-малко три консултации в кабинета на научния ръководител по време на семестъра. Задължително на научния ръководител се представят разпечатани на хартия: а) разработен от студента график за разработване на дипломната работа (вж. приложение 3); б) вариант на отделни части от дипломната работа. Завършената дипломната работа се представя на хартия на научния ръководител за последен преглед и бележки най-късно седем дни преди крайния срок за нейното предаване в катедрата.

13. В регламента в ИУ - Варна за разработване на дипломна работа е посочено:

„Чл. 69 (1) Обучението по ОКС „бакалавър” и „магистър” завършва с държавен изпит по специалността или защита на дипломна работа.

(2) *Право на защита на дипломна работа получава студент със среден успех от следването най-малко мн. добър 4,50.*²

„Чл. 23 (1) Държавните изпити се провеждат под формата на защита на дипломна работа, комплексен писмен (или в комбинация с устен) и практически изпит.

(2) *Обучението в ОКС „бакалавър” и „магистър” завършва с държавен изпит по специалността или защита на дипломна работа, условията за което са регламентирани в Правилника на ИУ - Варна.*

(3) *Комплексният държавен изпит е задължителен за студентите бакалаври и магистри, които не отговарят на изискванията за защита на дипломна работа по чл. 69 от Правилника на ИУ - Варна и за студентите професионални бакалаври от Колежа по туризъм.*³

Изключения се допускат само със съгласие на ръководителя на катедрата и разрешение от Ректора, въз основа на писмено заявление от студента.

14. Научен ръководител на дипломанта може да бъде всеки преподавател от катедра „Икономика и управление на строителството”, а при необходимост и от други катедри. Научният ръководител подмага дипломантите при определяне на темата, при избора на литературни източници, при структурирането на текста и при цялостното оформление. Темите на дипломните работи и научните ръководители се одобряват на заседание на катедрата въз основа на заявление (приложение 2), което се подава лично от студента до края на учебните занятия през зимния семестър.

15. След приключване на работата по дипломната работа, тя се представя от дипломанта на научния ръководител за подпис и се предава в един екземпляр за рецензиране в кабинета на катедра ИУС – Н-111 в срок, обявен в интернет сайта на университета.

16. Критериите за качество на дипломната работа са: наличие на всички задължителни елементи за едно изследване, познаване и интерпретиране на литературата и оформяне на цитати, събиране и обработка на данни в таблици и направа на анализ, а не описание, правилно формулиране на изводи и препоръки, изразяване на собствено мнение.

17. Допускане до защита – съгласно: *„Чл. 26 (1) При защита на дипломна работа всеки от членовете на държавната изпитна комисия оценява знанията, уменията и компетентностите, демонстрирани от дипломанта, по точкова система в диапазон от 0 до 100 т. (2) Назначеният от катедрата научен ръководител на дипломанта прави предложение пред държавната изпитна комисия за допускане или недопускане на дипломната работа до защита. Допускането до защита се удостоверява с подписа на научния ръководител на заглавната страница на дипломната работа.*⁴

18. Рецензентът на дипломната работа се определя на катедрен съвет по предложение на ръководителя на катедра “Икономика и управление на строителството”. Рецензентът прочита внимателно дипломната работа и на тази основа изготвя и представя писмена рецензия в 2 копия два дни преди обявената дата за защита. Дипломантът трябва да се запознае със съдържанието на рецензията ден преди защитата и да подготви своите отговори. Съгласно:

„Чл. 26. (3) Назначеният от катедрата рецензент на дипломната работа в рецензията си: 1. характеризира качествата на разработката, посочва нейните силни и

² Правилник на ИУ - Варна, достъпен на: https://old.ue-varna.bg/Uploads/AdminUploads/Regulations/Pravilnik_UE.pdf

³ Вж. чл. 23 от Правила за оценяване на знанията, уменията и компетенциите на студентите в Икономически университет – Варна: достъпни на: https://old.ue-varna.bg/Uploads/AdminUploads/Regulations/Pravila_ocenqvane_znaniq_umeniq_kompetentnost.pdf

⁴ Вж. чл. 26 от цит. Правила за оценяване.

слаби страни с аргументирани бележки и критични оценки; 2. задава въпроси за дискусия (защита) по дипломната работа; 3. прави предложение пред държавната изпитна комисия за присъждане (или не присъждане) на съответната образователно-квалификационна степен.

(5) Независимо от предложението на рецензента дипломантът се допуска до защита.

(6) Крайната оценка при защита на дипломна работа се формира по точкова система като средна аритметична величина от оценките на членовете на държавната изпитна комисия, закръглена до цяло число в посока нагоре (максимум 100 точки).⁵

19. Процедура по защита. Защитата се извършва по предварително обявен график и списък на дипломантите. Желателно е научният ръководител и рецензентът да присъстват на защитата и да участват в дискусията. Препоръчват се кратко представяне на разработката (експозе) или директна демонстрация на разработената дипломна работа чрез презентация с помощта на мултимедиен проектор и файл на Power Point. Съгласно:

„Чл. 28. (2) Продължителността на процедурата по защитата на дипломна работа е от 20 до 30 минути, в което време се включват: кратко представяне (експозе) по дипломната работа (до 5 мин.), представяне на рецензията и въпроси към дипломанта (до 10 мин.) и защита на дипломната работа (до 15 мин.).“⁶

20. Студентите дипломанти се явяват на защита облечени в приличен вид.

⁵ Вж. чл. 26, ал. 3 от цит. Правила за оценяване.

⁶ Вж. чл. 27, ал. 2 от цит. Правила за оценяване.

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
КАТЕДРА “ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ НА СТРОИТЕЛСТВОТО”

ДО РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА
“ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ
НА СТРОИТЕЛСТВОТО”

З А Я В Л Е Н И Е

ОТ,
(име, презиме и фамилия)

..... курс, фак. N, група, редовно/дистанционно обучение

Специалност: Строителен бизнес и предприемачество
 Недвижими имоти и инвестиции
 Бизнес икономика

телефон за контакти:..... e-mail:.....

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА,

Моля да ми бъде утвърдена следната тема за дипломна работа:

.....
.....
.....

Декларирам, че съм запознат с чл. 69 от Правилника на Икономически университет - Варна и независимо от определения ми научен ръководител при липса на успех ще се явя на комплексен държавен изпит по специалността.⁷

Средният ми успех до предходния семестър е:

Запознат/а съм с изискванията за разработване на дипломна работа.

С уважение:
(подпис, име, фамилия)

Дата:.....20..... г.

⁷ Вж. чл. 69 от Правилник на ИУ – Варна: (1) Обучението по ОКС “бакалавър” и “магистър” завършва с държавен изпит по специалността или защита на дипломна работа. (2) Право на защита на дипломна работа получава студент със среден успех от следването най-малко много добър 4,50.

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ НА СТРОИТЕЛСТВОТО”

ДИПЛОМНА РАБОТА

НА ТЕМА: „.....”

за получаване на образователно-квалификационната степен
„бакалавър”

Дипломант:
(име, презиме, фамилия,
спец., фак. №))

Научен ръководител:
(доц. д-р име, фамилия)

Варна
20... г.

Г Р А Ф И К
за разработване на бакалавърска дипломна работа⁸

№	Задачи	Индикативна дата
1	2	
1	Избор на тема за дипломна работа	30.11.2019
2	Представяне на заявление (по образец, приложение 1) в каб. Н-111 до ръководител катедра ИУС за утвърждаване на тема за бакалавърска дипломната работа	30.11.2019
3	Определяне на научен ръководител на дипломната работа и консултация за прецизиране на темата на дипломната работа	20.12.2019
4	Представяне на библиографска справка (списък с литература)	01.02.2020
	Представяне на примерно съдържание (план) на дипломната работа	01.02.2020
5	Представяне на текст с избрана методика на изследване (глава първа) на основата на проучена литературата по темата	15.04.2020
6	Представяне на данни на основата на проучване на практика, събрани и оформени от студента бакалавър в таблици	25.04.2020
7	Представяне на анализ на събраната информация за обекта на изследване и препоръки за решаване на икономическия проблем (глава втора)	01.05.2020
	Представяне на проект на дипломната работа, с включени увод и заключение, обсъждане на проекта с научния ръководител и записване на бележки	20.05.2020
8	Представяне на подобрен вариант на дипломната работа с отстранени бележки окончателно оформяне на дипломната работа	23.05.2020
9	Представяне на отпечатан окончателен вариант на дипломната работа и подаване на заявление за явяване на защита	Срокът ще бъде публикуван на интернет страницата на катедрата през месец май 2020 г.
10	Защита на дипломната работа	Съгласно график за защита на дипломна работа (ще бъде публикуван на по-късен етап)

Студент бакалавър:...../.....
(име, презиме, фамилия, специалност, курс, фак. №, подпис)

Дата:.....20.... г.

⁸ Графикът е препоръчителен и се представя по желание от студента бакалавър на преподавателя, който му е определен за научен ръководител.

**ПРИМЕРНИ ТЕМИ
ЗА ДИПЛОМНИ РАБОТИ ЗА СТУДЕНТИТЕ БАКАЛАВРИ
ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „СТРОИТЕЛЕН БИЗНЕС И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО”**

1. Анализ на производствените и реализационните разходи в ...
2. Подобряване на използването на машинния парк в ...
3. Възможности за обновяването на основния капитал в ...
4. Анализ на печалбата в ...
5. Планиране на инвестициите в ...
6. Икономическа ефективност на инвестициите в ...
7. Подобряване използването на оборотния капитал в ...
8. Ценообразуване на строителната продукция в ...
9. Ценова политика на ...
10. Ценови механизъм и методи за ценообразуване в строителството
11. Качество на строителната продукция в ...
12. Анализ на инвестициите в ...
13. Социално развитие в ...
14. Организационна структура на ...
15. Управленският труд в ...
16. Стил и метод на работа на ръководителя на фирма ...
17. Внедряване на иновации в ...
18. Рационализиране на системата на управление на строителна фирма ...
19. Планиране на дейностите в ...
20. Маркетингът в строителната фирма ...
21. Стратегия на фирма ...
22. Финансова стратегия на ...
23. Икономически въпроси на строителното проектиране
24. Продуктово-технологична стратегия на фирма ...
25. Стимулиране на иновациите в ...
26. Организацията на труда в ...
27. Осигуреността с работна сила в ...
28. Работното време на персонала в ...
29. Стимулиране на персонала в ...
30. Развитие на строителното предприемачество
31. Работната заплата в ...
32. Производителността на труда в ...
33. Социално-психологически аспекти на труда в ...
34. Подбор на персонала в ...
35. Кадрова политика на ...
36. Материално-техническо осигуряване в ...
37. Усъвършенстване на логистичните дейности в ...
38. Производствено-техническа база на ...
39. Териториално-устройствена политика на община ...
40. Национално и местно равнище на регионалната политика в България.
41. Селищна мрежа в община ...
42. Икономически връзки между общините ...
43. Опазване на околната среда в община ...
44. Комуникационно-транспортната мрежа в община ...
45. Подобряване на дневния и седмичния отдих на населението в община ...
46. Проблеми на реконструкцията на жилищната територия в община ...
47. Демографско състояние на община (област) ...
48. Жилищният проблем и жилищна политика в ...
49. Жилищна среда в ...
50. Социална инфраструктура в ...
51. Техническа инфраструктура в ...

52. Основни икономически функции на община ...
53. Функциите на местното самоуправление в община ...
54. Местна икономика и местно самоуправление в ...
55. Местно самоуправление и местна финансова политика в ...
56. Общинският бюджет на община ...
57. Стратегия на община ... (за социално-икономическото и териториално-устройственото развитие)
58. Ролята на община ... за развитието на региона
59. Подобряване на инвестиционната политика в община ...
60. Икономически взаимоотношения на фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес
61. Оценяването на активи в ...
62. Развитие на оценяването на ...
63. Бизнес оценяването в дейността на ...

**ПРИМЕРНИ ТЕМИ
ЗА ДИПЛОМНИ РАБОТИ ЗА СТУДЕНТИТЕ БАКАЛАВРИ
ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „НЕДВИЖИМИ ИМОТИ И ИНВЕСТИЦИИ”**

1. Устройствено планиране на селищната територия
2. Фактори влияещи върху развитието на селищната територия
3. Специфични особености на земята за строителство
4. Определяне на потенциала на застрояване на земята за строителство
5. Видове ограничения при застрояване на земята за строителство
6. Възможности за разделяне и увеличаване на земята за строителство
7. Инвестиционна привлекателност на земята за строителство
8. Земята за строителство и строителното предприемачество
9. Динамика на чуждестранните инвестиции в България
10. Динамика на инвестициите в (на примера на жилища, молове, голф комплекси, затворени комплекси, ваканционни комплекси, логистични паркове и др.)
11. Планиране на инвестициите във фирма ...
12. Подобряване на реализацията на инвестиционните проекти във фирма ...
13. Контрол на инвестициите във фирма ...
14. Икономическа обосновка на инвестиционен проект ... към фирма ...
15. Подобряване на взаимоотношенията на консултантска фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес
16. Подобряване на взаимоотношенията на проектантска фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес
17. Подобряване на взаимоотношенията на строителна фирма с останалите участници в инвестиционния процес
18. Подобряване на управление на качеството във фирма ...
19. Внедряване на система за управление на качеството във фирма ...
20. Колективни преговори и договаряне на работната заплата в ...
21. Анализ на тенденциите в равнището и динамиката на работната заплата в ...
22. Анализ на тенденциите в равнището и динамиката на допълнителните трудови възнаграждения в ...
23. Организация на заплащането на труда в ...
24. Проблеми в определянето на работната заплата при колективните форми на прилагане на труда в ...
25. Ценова политика на строителна фирма ...
26. Ценова стратегия и тактика на строителните фирми (на примера на ...)
27. Механизъм на формиране цените в строителството
28. Пазар, цени и ценообразуване на проучвателна и проектна продукция
29. Анализ и възможности за усъвършенстване на нормативната база за ценообразуване на микро равнище (в строителна фирма ...)

30. Цени и ценообразуване на строителна продукция с междинно потребление (на строително-монтажните работи) на строителна фирма ...
31. Цени и технология на ценообразуване на строителна продукция с крайно потребление (подобекти, обекти и комплексни обекти) на строителна фирма ...
32. Реални и алтернативни методи за формиране цената на строителната продукция в строителна фирма ...
33. Маркетингови проучвания на недвижими имоти и маркетингова информационна система
34. Изследване жизнения цикъл на недвижимите имоти
35. Разработване на стратегии за избор на целеви пазар и позициониране на недвижимите имоти
36. Потребителски интереси и пазарно поведение на инвеститорите в недвижими имоти
37. Организация и технология на продажбите на недвижими имоти в публичния сектор (на примера на...)
38. Организация и технология на он-лайн продажбите на недвижими имоти във фирма ...
39. Маркетингов микс на фирма за недвижими имоти
40. Разработване конкурентна маркетингова стратегия във фирма ...
41. Маркетингово планиране и разработване на маркетингов план на фирма ...
42. Управление на маркетинговата дейност във фирма ...
43. Оценяването на недвижими имоти в ...
44. Развитие на оценяването на ...
45. Бизнес оценяването в дейността на ...

**ПРИМЕРНИ ТЕМИ
ЗА ДИПЛОМНИ РАБОТИ ЗА СТУДЕНТИТЕ БАКАЛАВРИ
ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „БИЗНЕС ИКОНОМИКА”**

1. Предприемачески процес в (сектор, предприятие)
2. Развитие на българското предприемачество
3. Предприемачески процес, прозорци, стратегии и планове
4. Предприемачески процес в строителството
5. Аграрно предприемачество
6. Операционна стратегия и операционна система на предприятието
7. Проектиране на продукта и избор на процеса в производствената сфера
8. Производствени процеси в предприятието
9. Производствен цикъл в предприятието
10. Производствена структура на предприятието
11. Мениджърски концепции, стратегии и модели в предприятието
12. Бизнес среда на предприятието
13. Антикризисно управление в предприятията
14. Производствените и реализационните разходи в ...
15. Икономическа ефективност на инвестициите в ...
16. Организационна структура на ...
17. Управленският труд в ...
18. Стил и метод на работа на ръководителя на фирма ...
19. Рационализиране на системата на управление на фирма ...
20. Планиране на производствено-стопанската дейност в ...
21. Маркетингът във фирма ...
22. Стратегия на фирма ...
23. Продуктово-технологична стратегия на фирма ...
24. Организацията на труда в ...
25. Стимулиране на персонала в ...
26. Производителността на труда в ...
27. Социалнопсихологически аспекти на труда в ...
28. Кадрова политика на ...
29. Проектиране и анализ на длъжностите в предприятието
30. Планиране на човешките ресурси в ...

31. Набор и подбор на персонала в ...
32. Структура и управление на възнагражденията в ...
33. Оценка и обучение на човешките ресурси в ...
34. Анализа на стопанската дейност на ...
35. Диагностичен анализ – същност, видове, принципни схеми
36. Съдържание и модели на системата за планиране и контрол на дейността на предприятието
37. Диагностика на обкръжението на бизнес организациите
38. Диагностика и анализ на средата на фирмата
39. Материално-техническо осигуряване в ...
40. Производствено-техническа база на ...
41. Икономически взаимоотношения на фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес
42. Формиране на капитала на предприятията чрез емисия на ценни книжа
43. Кредитиране на предприятията
44. Лизингът като форма на финансиране на предприятията
45. Капиталово бюджетиране в предприятие ...
46. Анализ на финансовото състояние на предприятие ...
47. Планиране на финансите на предприятие ...
48. Същност и значение на инвестициите за предприятията
49. Инвестиционен процес в предприятията
50. Анализ на инвестициите в ...
51. Инвестиционна политика на предприятията
52. Финансиране на инвестиционни проекти
53. Организация на реализацията на инвестиционните проекти на предприятията
54. Динамика на инвестиции на примера на ...
55. Планиране на инвестициите във фирма ...
56. Тенденции на инвестициите във фирма ...
57. Контрол на инвестициите във фирма ...
58. Икономическа ефективност на инвестиционен проект ... във фирма ...
59. Анализ на взаимоотношенията на фирма ... със заинтересованите страни
60. Подобряване управлението на качеството във фирма ...
61. Внедряване система за управление на качеството във фирма ...
62. Развитие на иновационната дейност в ...
63. Стимулиране на иновациите в ...
64. Икономическа ефективност на иновационната дейност във фирма ...
65. Ценова стратегия и тактика на ... фирми (на примера на ...)
66. Механизъм на формиране цените в сектор ...
67. Анализ и възможности за усъвършенстване нормативна база за ценообразуване на микро равнище (фирма)
68. Ценообразуване на продукцията в ...
69. Ценова политика на фирма ...
70. Ценови механизъм и методи за ценообразуване в ...
71. Логистичен подход към управление на материалните потоци в ...
72. Логистична система в ...
73. Логистично обслужване в ...
74. Логистичен мениджмънт в ...
75. Развитие на концепциите по качество – тотално управление на качеството (TQM)
76. Съвременни подходи за управление на качеството
77. Качество на продукцията в ...
78. Методи за управление на качеството в ...
79. Стандартизацията в съвременните пазарни условия
80. Проектиране на системи за управление на качеството (СУК)
81. Управление на продажбите в ...
82. Анализ, планиране и прогнозиране на продажбите в ...
83. Персонални продажби.
84. Стимулиране на продажбите в ...

85. Мърчандайзинг
86. Електронни продажби и електронни магазини
87. Бизнес оценяване в дейността на ...
88. Бизнес оценяването и българската практика
89. Развитие на бизнес оценяването в ...

ПОЛАГАНЕ НА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЧРЕЗ КОМПЛЕКСЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

1. Комплексният държавен изпит е задължителен за студентите бакалаври и магистри, които не отговарят на изискванията за защита на дипломна работа по чл. 69, ал. 2 от Правилника на ИУ – Варна.

2. Съгласно регламента в ИУ – Варна: „Чл. 24 (1) Комплексният държавен изпит се полага на основата на приет и предложен от катедрата тематичен план (въпросник), в който се включват основни теми и/или задачи от избрани профилиращи обучението в специалността дисциплини. (2) Броят на темите и/или задачите от всяка специална дисциплина съответства на относителен дял на нейния общ хорариум. (3) Общият брой на темите и задачите, включени във въпросника за комплексния държавен изпит, е не по-малко от 40 и не повече от 80. За полагането на комплексния държавен изпит студентите изтеглят публично и лотарийно най-малко две и най-много четири теми или задачи от тематичния план, а при тестовата форма – един от минимум три варианта. (6) Студентите получават тематичен план (въпросник) за подготовка на комплексния държавен изпит не по-късно от три месеца преди датата на провеждането му. Същият се публикува и на сайта на ИУ – Варна”.⁹

3. При оформяне на крайната оценка от комплексен държавен изпит и защита на дипломна работа, общата сума на всички получени точки се трансформира в оценка по следната скала:

- 1) от 45 до 51 точки – Среден 3,00;
- 2) от 52 до 58 точки – Среден 3,25;
- 3) от 59 до 61 точки – Добър 3,50;
- 4) от 62 до 64 точки – Добър 3,75;
- 5) от 65 до 68 точки – Добър 4,00;
- 6) от 69 до 72 точки – Добър 4,25;
- 7) от 73 до 75 точки – Много добър 4,50;
- 8) от 76 до 78 точки – Много добър 4,75;
- 9) от 79 до 82 точки – Много добър 5,00;
- 10) от 83 до 86 точки – Много добър 5,25;
- 11) от 87 до 89 точки – Отличен 5,50;
- 12) от 90 до 92 точки – Отличен 5,75;
- 13) от 93 до 100 точки – Отличен 6,00.

4. Оценяването на знанията, уменията и компетентностите на студентите при полагане на държавните изпити се осъществява по различни методики, в зависимост от тяхната форма (комплексен държавен изпит или защита на дипломна работа).

5. Комплексният държавен изпит е писмен изпит, който се провежда на основата на изтеглени на лотарийен принцип два въпроса от тематичния план (въпросник).

⁹ Вж. чл. 23 от цит. Правила за оценяване.

6. Продължителността на комплексния държавен изпит е от 2 до 4 часа (обичайно се пише на предварително раздадените листи около 3 часа), която не включва проверка на писмените работи от държавната изпитна комисия.

7. Провеждането на комплексния държавен изпит е само по време на предварително обявени изпитни дати, начален час и зали за отделните специалности, публикувани в сайта на университета (катедра ИУС).

8. Комплексният държавен изпит се провеждат задължително с участието на най-малко двама квестори/преподаватели от катедра ИУС.

9. Самоличността на студентите се удостоверява чрез документ за самоличност – студентска книжка, лична карта или шофьорска книжка.

10. Багажът, връхните дрехи на студентите се оставят на посочените от квесторите места в залата. Мобилните средства за комуникация и другите електронни устройства, носени от студентите, се изключват и се прибират в багажа на студентите преди началото на изпита. Употребата на мобилни средства за комуникация, както и на всякакви други електронни устройства е забранена.

11. Пише се върху листове, предоставени от квесторите, от двете страни.

12. По време на комплексния държавен изпит студентите са длъжни: да пазят тишина, да спазват стриктно инструкциите на квесторите, да не правят опити за преписване.

13. Резултатите от комплексния държавен изпит изпита се обявяват от ръководител катедра ИУС, в предварително обявен час и зала.

**ТЕМАТИЧЕН ПЛАН (ВЪПРОСНИК)
ЗА КОМПЛЕКСЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА СТУДЕНТИТЕ БАКАЛАВРИ
ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „СТРОИТЕЛЕН БИЗНЕС И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО”**

ПЪРВА ЧАСТ

1. Характеристика и особености на строителството като сектор на националното стопанство – технико-икономически и обществено-икономически белези.
2. Инвестиции и строително производство.
3. Ефективност на строителното производство.
4. Механизация и автоматизация на строителството, икономическа характеристика на строителните технологии.
5. Макроикономическа характеристика на пазарното ценообразуване. Обща характеристика и структура на системата на цените в строителството.
6. Цени и ценообразуване на микро равнище (строителни фирми). Ценова политика, стратегия и тактика на строителните фирми.
7. Нормативна база за ценообразуване в строителството на макро и микро (фирма) равнище.
8. Цени и технология на ценообразуване на строителна продукция с междинно (на строително-монтажните работи) и с крайно потребление (подобекти, обекти и комплексни обекти).
9. Възникване, теории и същност на местното самоуправление. Характерни черти и функции на местното самоуправление в Р. България.
10. Органи на местното самоуправление и управление – статут, конструиране и компетенция. Администрация, обслужваща органите на местното самоуправление и управление.
11. Европейски институции, организации и документи по местно управление и самоуправление. Местното самоуправление в процеса на европейска интеграция.
12. Териториалното устройство – основа за развитие на жизнената среда.
13. Видове устройствени схеми и планове в териториалното устройство.
14. Режимы за устройство на територията – превантивна мярка за активна човешка намеса в средата.
15. Териториалното устройство и регионалното развитие – връзки и зависимости.
16. Видове устройствени планове на градовете – същност и характеристика.
17. Кадастър, кадастрални карти, кадастрален регистър и идентификатор.
18. Режимы за урегулиране и застрояване на поземлени имоти.
19. Строителното предприятие като основен икономически субект на стопанската дейност в строителството.
20. Управленска и производствена структура на строителното предприятие. Производствена (строителна) програма на строителното предприятие.
21. Основи на планирането и анализирането на производствено-стопанската дейност в строителните предприятия.
22. Стандарти, подходи и принципи на бизнес оценяването. Бази за оценяване и етапи на оценителския процес.
23. Методи за оценяване, основаващи се на подхода на активите и пазарния подход.
24. Методи за оценяване, основаващи се на подхода на доходите. Етика на оценителя.

ВТОРА ЧАСТ

25. Същност на инвестициите, инвестиционния процес, инвестиционните проекти, управление на инвестиционните проекти и управление на инвестиционната дейност.

26. Заинтересовани страни в инвестиционния процес, взаимоотношения между заинтересованите страни, управление на финансирането на инвестиционните проекти.
27. Управление на времето, разходите, качеството и комуникациите на инвестиционните проекти.
28. Управление на инвестиционните проекти по време на проучването, проектирането и строителството.
29. Ролята на изпълнителната власт за развитието на техническата инфраструктура, реконструкцията на селищната територия и поддържането на жилищния сграден фонд в населените места.
30. Транспорт и комуникационно-транспортна система в градовете.
31. Техническа инфраструктура и благоустройство – ВиК, енергийно снабдяване, озеленяване, отпадъци, геозащита.
32. Строителна продукция, трудов процес, работна сила, трудови ресурси и персонал. Разделение и коопериране на труда в строителството.
33. Стратегия за персонала. Подбор и развитие на персонала.
34. Организационни въпроси при използването на персонала – работно време, режим на труд и почивка, работни места, условия на труда.
35. Нормиране и заплащане на труда в строителството. Оценяване и стимулиране на персонала.
36. Капитал на строителните предприятия – същност, основни източници, увеличаване и намаляване на основния капитал.
37. Емисията на ценни книжа като способ за формиране на капитала – същност на акциите и облигациите, видове, емисия.
38. Стойност на парите във времето и приложението ѝ при оценка на икономическата ефективност на проектите (NPV и IRR).
39. Анализ на финансовото състояние на предприятието – етапи, методи, основни показатели.
40. Ефективно използване на материалните ресурси в строителното производство.
41. Планиране на материално-техническото осигуряване в строителните предприятия.
42. Организация на доставките на материално-техническите ресурси в строителните фирми.
43. Видове цени и ценообразуване на материалните ресурси в строителната практика.
44. Тържни процедури за възлагане на обществени поръчки. Разглеждане, оценка и класиране на оферти при открита процедура. Гаранция за изпълнение – форми, определяне на размера, освобождаване и задържане.
45. Провеждане на публични търгове и публично оповестени конкурси при управление и разпореждане с имоти и вещи частна общинска и частна държавна собственост.
46. Планиране на иновациите във фирмите от инвестиционния строителен комплекс.
47. Търговски форми за технологичен трансфер във фирмите от инвестиционния строителен комплекс.

ЛИТЕРАТУРА¹⁰

1. Владимирова, Й. Цени и ценообразуване. София, Унив. изд. „Стопанство”, 2010.
2. Владимирова, К. Икономика на труда. София, Сиела, 2009.
3. Генов, Г., Т. Райчев. Логистика в строителството. Изд. „Наука и икономика”, ИУ – Варна, 2008.
4. Георгиев, Ив. Основи на инвестирането. София, ИК – УНСС, 2013.

¹⁰ Студентите е необходимо да използват съответните нормативни актове, актуализирани към момента на провеждане на държавния изпит.

5. Георгиев, Ив., Цв. Цветков, Д. Благоев. Мениджмънт на фирмените иновации и инвестиции. Второ прераб. и доп. изд., София, ИК – УНСС, 2013.
6. Джеров, Ал. и др. Кадастър, имотен регистър и устройство на територията. София, Изд. „Сиби”, 2008.
7. Дракър, П. Иновации и предприемачество, София, Изд. „Класика и Стил”, 2002.
8. Европейска харта по местно самоуправление (Ратифицирана със закон, приет от 37-то Народно събрание на 17.03.1995 г. – ДВ, бр. 28 от 1995 г. Издадена от Министерството на регионалното развитие и благоустройството, обн. ДВ, бр. 46 от 2000 г., в сила от 1.09.1995 г.).
9. Желев, Ив. Управление на инвестиционния процес (ръководство). Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2010.
10. Желев, Ив., С. Христова, М. Иванова. Управление на инвестиционния процес. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2016.
11. Илиев, Пл. и др. Недвижимата собственост в България в условията на евроинтеграция. Варна. Изд. „Наука и икономика”, 2007.
12. Илиев, Пл. Бизнес оценяването в България. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2011.
13. Илиев, Пл. Състояние и тенденции в развитието на сектор „Операции с недвижими имоти” в България. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2011.
14. Илиев, Пл. Актуални въпроси на развитието на строителството. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2011.
15. Илиев, Пл., Ив. Йовчев. Финанси на строителните предприятия. Варна, 2011.
16. Йовчев, Ив. Финанси на предприятието. Варна, 2000.
17. Калинков, К., Р. Калчев. Комунално стопанство и благоустройство. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2007.
18. Калинков, К. Урбанистика /устройство на територията/. Варна, ИК „Геа-принт”, 2010.
19. Калчев, Р. Управление на персонала. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2009.
20. Калчев, Р., К. Антонова. Управление на персонала (ръководство). Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2012.
21. Класова, Св. Цените в системата на маркетинга. София, Унив. изд. „Стопанство”, 2006.
22. Класова, Св. Цените в управлението на маркетинга на инвестиционни стоки. София, Унив. изд. „Стопанство”, 2008.
23. Ковачев, Ат. Градоустройство-част I и II. София, Изд. „Пенсофт”, 2003.
24. Ковачев, Ат. Териториално устройство. София, Изд. „PENSOFT”, 2009.
25. Коев, Й. Основи на предприемачеството. Варна, СТЕНО, 2003.
26. Коев, Й. и др. Малкият бизнес 2003: Проблеми и решения. Варна, СТЕНО, 2003.
27. Коев, Й. и др. Българският малък и среден бизнес: европейски перспективи, 2005.
28. Костов, И. Развитие на дейността по оценяване на недвижими имоти в България. София: Дайрект Сървисиз, 2013.
29. Марков, М. и др. Обществени поръчки. ИК „Труд и право”, София, 2016.
30. Монеv, П. Местно управление и самоуправление (Ръководство). Варна, Изд. „Наука и икономика”, ИУ-Варна, 2004.
31. Монеv, П. Ценообразуване в строителството. Варна, Унив. изд. ИУ – Варна, 2002.
32. Нэгл, Т. Т. Стратегия и тактика ценообразования. Руководство по принятию решений, приносящих прибыль: Пер. с англ. СПб.: Питер, 2004.
33. Райчев, Т. Иновации в строителството. Изд. „Наука и икономика”, ИУ – Варна, 2014.
34. Сивков, Цв. Общината – основни публичноправни аспекти. София, СИБИ, 2002.
35. Сивков, Цв. - Основи на устройството на територията. София, Изд. „СОФИ-Р”, 2008.
36. Станчева, Ан. Управление на проекти. Варна, Наука и икономика, 2008.
37. Стоянов, Ст. Строително предприемачество. Изд. „Наука и икономика”, ИУ – Варна, 2012.
38. Тарасевич, Е. И. Финансирование инвестиций в недвижимость. Санкт Петербург, 1996.
39. Brealey, R., St. Myers. Principles of Corporate Finance. Boston: Irvin McGraw-Hill, 2000.
40. Damodaran, A. Investment Valuation, University Edition (Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset). New Jersey: John Wiley & Sons, 2012.
41. Directive 2006/48/EC of the European parliament and of the council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions (recast). // *Official Journal* of the European Union, L 177/1.
42. European Valuation Standards 2016, 8th edition, TEGoVA, 2016.

43. Johnson, T., K. Davies. Modern methods of valuation. London, 2000.
44. International Valuation Standards, London: IVSC, 2017.
45. Isaac, D., T. Steley. Property Valuation Tehniques. London, 2000.
46. Parr, R. L. Royalty Rates for Licensing Intellectual Property. John Wiley and Sons, 2007.
47. Pratt, Sh., J. Lifflander. Analyzing complex appraisals for business professionals. McGraw-Hill Education, 2016.
48. Pratt, Sh. Valuing a Buziness. New York: McGraw-Hill, 2008.
49. RICS Valuation Standards, the 'Red Book', 6th edition. London: RICS, 2007.
50. White Paper on the Integration of EU Mortgage Credit Markets. Commission of the European Communities. Brussels, 2007.
51. Uniform Standards of Professional Appraisal Practice (USPAP), 2010-2011 edition, The Appraisal Foundation. Washington, 2010.

**ТЕМАТИЧЕН ПЛАН (ВЪПРОСНИК)
ЗА КОМПЛЕКСЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА СТУДЕНТИТЕ БАКАЛАВРИ
ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „НЕДВИЖИМИ ИМОТИ И ИНВЕСТИЦИИ”**

ПЪРВА ЧАСТ

1. Същност и основни характеристики на недвижимата собственост.
2. Пазар на недвижимата собственост, участници на пазара на недвижимата собственост - икономическа характеристика.
3. Основна форма на ползване и реализация на недвижимата собственост - наем, право на ползване, концесия, право на строеж, аренда, замяна, продажба.
4. Основни икономически характеристики на сделките с недвижимата собственост, технология и етапи.
5. Атинската харта – основа на съвременното градоустройство.
6. Теории за линеарния град.
7. Съвременни градски формации.
8. Икономически функции и дейности на града.
9. Видове устройствени планове на градовете-същност и характеристика.
10. Кадастър, кадастрални карти, кадастрален регистър и идентификатор.
11. Режимы за урегулиране и застрояване на поземлени имоти.
12. Класификация на недвижимата собственост. Фактори на търсене и предлагане на пазара на недвижимата собственост.
13. Стратегическо, годишно и оперативно планиране при функционирането на обектите на недвижимата собственост. Информационно осигуряване на управлението на недвижимата собственост.
14. Формиране и управление на портфейли от обекти на недвижимата собственост.
15. Стандарти, подходи и принципи на бизнес оценяването. Бази за оценяване и етапи на оценителския процес.
16. Методи за оценяване, основаващи се на подхода на активите и пазарния подход.
17. Методи за оценяване, основаващи се на подхода на доходите. Етика на оценителя.
18. Основни източници на капитал за финансиране на недвижимата собственост – увеличаване на основния капитал, печалбата и емисията на ценни книжа като способ за формиране на капитал.
19. Кредитирането като форма на финансиране, условия и ред за получаване на кредити. Обезпеченост на кредитите и основни видове кредити.
20. Секюритизация на недвижимата собственост чрез дружества със специална инвестиционна цел.
21. Анализът и планирането на финансите на предприятията – предпоставка за финансиране на недвижимата собственост.

ВТОРА ЧАСТ

22. Същност на инвестициите, инвестиционния процес, инвестиционните проекти, управление на инвестиционните проекти и управление на инвестиционната дейност
23. Заинтересовани страни в инвестиционния процес, взаимоотношения между заинтересованите страни, управление на финансирането на инвестиционните проекти
24. Управление на времето, разходите, качеството и комуникациите на инвестиционните проекти.
25. Управление на инвестиционните проекти по време на проучването, проектирането и строителството.

26. Същност на фасилити мениджмънта, обхват и роля на фасилити мениджмънта в жизнения цикъл на сградите.
27. Политика по фасилити мениджмънт, финансиране на фасилити мениджмънт дейности, бенчмаркинг на фасилити мениджмънта.
28. Аутсорсинг на фасилити мениджмънт дейности, осигуряване от фасилити мениджмънта на устойчива работна среда, информационни и комуникационни технологии за фасилити мениджмънт.
29. Регулативни и контролни функции на Комисията за финансов надзор, българска фондова борса, фактори, предимства и процеси на финансовите пазари, валутни пазари, парични пазари, пазарите на облигации, пазари на акции, други финансови инструменти (деривати).
30. Макроикономическа характеристика на пазарното ценообразуване. Обща характеристика и структура на системата на цените в строителството.
31. Цени и ценообразуване на микро равнище (строителни фирми). Ценова политика, стратегия и тактика на строителните фирми.
32. Нормативна база за ценообразуване в строителството на макро и микро (фирма) равнище.
33. Цени и технология на ценообразуване на строителна продукция с междинно (на строително-монтажните работи) и с крайно потребление (подобекти, обекти и комплексни обекти).
34. Възникване, теории и същност на местното самоуправление. Характерни черти и функции на местното самоуправление в Р. България.
35. Органи на местното самоуправление и управление – статут, конструиране и компетенция. Администрация, обслужваща органите на местното самоуправление и управление.
36. Европейски институции, организации и документи по местно управление и самоуправление. Местното самоуправление в процеса на европейска интеграция.
37. Ролята на изпълнителната власт за развитието на техническата инфраструктура, реконструкцията на селищната територия и поддържането на жилищния сграден фонд в населените места.
38. Транспорт и комуникационно-транспортна система в градовете.
39. Техническа инфраструктура и благоустройство – ВиК, енергийно снабдяване, озеленяване, отпадъци, геозащита.
40. Строителна продукция, трудов процес, работна сила, трудови ресурси и персонал. Разделение и коопериране на труда в строителството.
41. Стратегия за персонала. Подбор и развитие на персонала.
42. Организационни въпроси при използването на персонала – работно време, режим на труд и почивка, работни места, условия на труда.
43. Нормиране и заплащане на труда в строителството. Оценяване и стимулиране на персонала.

ЛИТЕРАТУРА¹¹

1. Александров, А. Теоретични основи на урбанизма. София, Институт за модерността, 2006.
2. Боди, З., Ал. Кейн, Ал. Дж. Маркъс. Инвестиции. София, Натурела, 2000.
3. Варзоновцев, Д. Антропология на града. София, Институт за модерността, 2003.
4. Владимирова, Й. Цени и ценообразуване. София, Унив. изд. „Стопанство”, 2010.
5. Владимирова, К. Икономика на труда. София. Сиела, 2009.

¹¹ Студентите е необходимо да използват съответните нормативни актове, актуализирани към момента на провеждане на държавния изпит.

6. Георгиев, Ив. Основи на инвестирането. София, ИК – УНСС, 2013.
7. Георгиев, Ив., Цв. Цветков, Д. Благоев. Мениджмънт на фирмените иновации и инвестиции. Второ прераб. и доп. изд., София, ИК – УНСС, 2013.
8. Даковски, Ц. Недвижима собственост 1 част. София, 2000.
9. Деведжиев, М. Геоурбанистика. В. Търново, Унив. изд. „Св.св Кирил и Методий”, 2001.
10. Джеров, Ал. и др. Кадастър, имотен регистър и устройство на територията. София, Изд. „Сиби”, 2008.
11. Дракър, П. Иновации и предприемачество, София, Изд. „Класика и Стил”, 2002.
12. Европейска харта по местно самоуправление (Ратифицирана със закон, приет от 37-то Народно събрание на 17.03.1995 г. – ДВ, бр. 28 от 1995 г. Издадена от Министерството на регионалното развитие и благоустройството, обн. ДВ, бр. 46 от 2000 г., в сила от 1.09.1995 г.).
13. Желев, Ив. Управление на инвестиционния процес (ръководство). Варна, Наука и икономика, 2010.
14. Желев, Ив., С. Христова, М. Иванова. Управление на инвестиционния процес. Варна, Наука и икономика, 2016.
15. Илиев, Пл. и др. Недвижимата собственост в България в условията на евроинтеграция. Варна, изд. „Наука и икономика”, 2007.
16. Илиев, Пл. Бизнес оценяването в България. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2011.
17. Илиев, Пл. Състояние и тенденции в развитието на сектор „Операции с недвижими имоти” в България. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2011.
18. Илиев, Пл. Актуални въпроси на развитието на строителството. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2011.
19. Илиев, Пл., Ив. Йовчев. Финанси на строителните предприятия. Варна, 2011.
20. Йовчев, Ив. Финанси на предприятието. Варна, 2000.
21. Калинков, К. Урбанистика /теории и модели за развитие на градовете/. Варна, ИК „Геа -принт”, 2010.
22. Калинков, К. Урбанистика /устройство на територията/. Варна, ИК „Геа-принт”, 2010.
23. Калинков, К., Р. Калчев. Комунално стопанство и благоустройство. Варна, изд. „Наука и икономика”, 2007.
24. Калчев, Р. Управление на персонала. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2009.
25. Калчев, Р., К. Антонова. Управление на персонала (ръководство). Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2012.
26. Класова, Св. Цените в системата на маркетинга. София, Унив. изд. “Стопанство”, 2006.
27. Класова, Св. Цените в управлението на маркетинга на инвестиционни стоки. София, Унив. изд. „Стопанство”, 2008.
28. Ковачев, А. Градоустройство-част I и II. София, Изд. „Пенсофт”, 2003.
29. Къндева, Е., Е. Панайотова. Общини и общински дейности в развитите страни. София, 1994.
30. Левинсън, М. Финансови пазари. София, Класика и стил, 2004.
31. Костов, И. Развитие на дейността по оценяване на недвижими имоти в България. София: Дайрект Сървисиз, 2013.
32. Миланов, Ж. Местното самоуправление. София, Юриспрес, 2001.
33. Мичева, Е. Пазари, цени, маркетинг. I част. Пазарното ценообразуване: теория и практика, София, 1993.
34. Монеv, П. Местно управление и самоуправление (Ръководство). Варна, Изд. „Наука и икономика”, ИУ – Варна, 2004.
35. Монеv, П. Ценообразуване в строителството. Варна, Унив. изд. ИУ – Варна, 2002.
36. Нэгл, Т. Т. Стратегия и тактика ценообразования. Руководство по принятию решений, приносящих прибыль: Пер. с англ. СПб, Питер, 2004.
37. Никифоров, И. Градоустройство. Част III, IV и V. София, Изд. на УАСГ/УНК/ 2005-2006.
38. Пелов, Т. Фасилити мениджмънт – управление на сградния фонд. София, ИК – УНСС, 2015.
39. Сивков, Цв. Общината – основни публичноправни аспекти. София, СИБИ, 2002.
40. Сивков, Цв. Основи на устройството на територията. София, Изд. „СОФИ-Р”, 2008.
41. Станчева, Ан. Управление на проекти. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2008.
42. Тарасевич, Е.И. Финансирование инвестиций в недвижимость. Санкт Петербург, 1996.
43. Чолаков, Ст. Наука за общинското самоуправление. Варна, Печатница „Изгрев”, 1936 (преиздадена – София, Букинист, Век 22, 1992).

44. Шарп, У. Ф., Александер, Г. Дж., Бэйли, Дж. В. Инвестиции (пер.с англ.). Москва, 1998.
45. Brealey,R., St. Myers. Principles of Corporate Finance. Boston: Irvin McGraw-Hill, 2000.
46. Damodaran, A. Investment Valuation, University Edition (Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset). New Jersey: John Wiley & Sons, 2012.
47. Directive 2006/48/EC of the European parliament and of the council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions (recast). // *Official Journal* of the European Union, L 177/1.
48. European Valuation Standards 2016, 8th edition, TEGoVA, 2016.
49. Johnson, T., K. Davies. Modern methods of valuation. London, 2000.
50. International Valuation Standards, London: IVSC, 2017.
51. Isaac, D., T. Steley. Property Valuation Tehniques. London, 2000.
52. Parr, R. L. Royalty Rates for Licensing Intellectual Property. John Wiley and Sons, 2007.
53. Pratt, Sh., J. Lifflander. Analyzing complex appraisals for business professionals. McGraw-Hill Education, 2016.
54. Pratt, Sh. Valuing a Buziness. New York: McGraw-Hill, 2008.
55. RICS Valuation Standards, the 'Red Book', 6th edition. London: RICS, 2007.
56. Sullivan, Arthur – Urban Economics, New York, 1996.
57. White Paper on the Integration of EU Mortgage Credit Markets. Commission of the European Communities. Brussels, 2007.
58. Uniform Standards of Professional Appraisal Practice (USPAP), 2010-2011 edition, The Appraisal Foundation. Washington, 2010.

**ТЕМАТИЧЕН ПЛАН (ВЪПРОСНИК)
ЗА КОМПЛЕКСЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА СТУДЕНТИТЕ БАКАЛАВРИ
ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „БИЗНЕС ИКОНОМИКА”**

ПЪРВА ЧАСТ

1. Предприемачеството в общата икономическа теория.
2. Развитие на българското предприемачество.
3. Предприемачески процес, прозорци, стратегии и планове.
4. Предприемачески процес в строителството – институции, етапи, видове договори.
5. Аграрно предприемачество – видове, механизъм на функциониране, ресурсна. обезпеченост.
6. Обща характеристика на цените и ценообразуването. Същност, функции и значение на цените. Ценообразуващи фактори.
7. Ценова стратегия и ценова политика на предприятието.
8. Същност и структура на цените. Основни подходи и методи на фирменото ценообразуване.
9. Технология на еднопродуктовото и многопродуктовото ценообразуване. Ценообразуване и жизнен цикъл на стоките.
10. Механизъм и особености на ценообразуването в секторите на националното стопанство (сектор по избор).
11. Операционна стратегия и операционна система на предприятието – същност и обхват. на операционната стратегия, операционни приоритети, същност и класификация на операционните системи.
12. Проектиране на продукта и избор на процеса в производствената сфера.
13. Производствени процеси в предприятието – същност, принципи на организация, видове и структура на производствения процес.
14. Производствен цикъл – същност и значение, структура, начини на съчетаване на операциите.
15. Производствена структура – същност, типове и видове производствена структура, методи за проектиране.
16. Развитие, роля и фази на бизнес планирането.
17. Основни характеристики и елементи на бизнес плана.
18. Идентичност и цели на предприятието.
19. Стратегии на предприятието – основни характеристики и етапи на разработване. Стратегии за растеж, оцеляване и стабилизиране.
20. Пазарни и конкурентни позиции и стратегии на предприятието.
21. Проектиране и анализ на длъжностите в предприятието.
22. Планиране на човешките ресурси.
23. Набор и подбор на персонала.
24. Структура и управление на възнагражденията.
25. Оценка и обучение на човешките ресурси.

ВТОРА ЧАСТ

26. Капитал на предприятията – същност, основни източници, увеличаване и намаляване на основния капитал.
27. Емисията на ценни книжа като способ за формиране на капитала – същност на акциите и облигациите, видове, емисия.
28. Стойност на парите във времето и приложението ѝ при оценка на икономическата ефективност на проектите (NPV и IRR).

29. Анализ на финансовото състояние на предприятието – етапи, методи, основни показатели.
30. Планиране на финансите на предприятието – видове и методи.
31. Логистичен подход към управление на материалните потоци – особености, резерви за повишаване на ефективността, материални и съпътстващи потоци в логистиката.
32. Логистична система – същност, видове, свойства, структура на логистичната система.
33. Вериги на доставка и концепцията за управление на веригите на доставка.
34. Логистично обслужване – същност, аспекти, равнища на логистично обслужване, цикъл на изпълнение на поръчките.
35. Логистичен мениджмънт – обхват и елементи, логистични стратегии, проектиране на логистичната система, управление на логистичните разходи.
36. Управление на продажбите – същност, място и роля във фирменото управление. Видове продажби. Организация и администриране на продажбите. Анализ и определяне на потребността от персонал в областта на продажбите.
37. Анализ, планиране и прогнозиране на продажбите. Критични точки на продажбите. Бенчмаркинг. Информационни системи за управление на продажбите. POS системи.
38. Цели и квоти за продажба – същност, значение, видове квоти и процедури при определянето им. Управление на територията и времето за продажба – същност, значение, проектиране, елементи на управлението.
39. Персонална продажба – същност, организация, търсене на потенциални клиенти, представяне на офертата, откриване и отговор на възражения от страна на клиентите, приключване на продажбата, дейности след продажбата. Преговорите като етап от продажбата.
40. Стимулиране на продажбите – същност, методи и тенденции. Мърчандайзинг. Електронни продажби - същност, особености и тенденции в развитието. Електронни магазини.
41. Същност и значение на инвестициите за предприятията.
42. Инвестиционен процес в предприятията.
43. Инвестиционна политика на предприятията.
44. Финансиране на инвестиционни проекти.
45. Организация на реализацията на инвестиционните проекти на предприятията.
46. Бизнес оценяване – основни понятия, видове оценки, условия и ред за даване на правоспособност на независим оценител.
47. Стандарти за оценяване, стандарти за стойността, подходи за оценяване.
48. Същност, етапи, задание и обхват на бизнес оценката.
49. Методи за оценяване, базиращи се на разходния подход.
50. Методи на оценяване, базиращи се на подхода на приходите и пазарния подход.

ЛИТЕРАТУРА¹²

1. Благоев, Бл. и др. Икономика на предприятието. Варна, Унив. изд. „Наука и икономика”, 2009.
2. Благоев, Бл. и колектив. Стопанска логистика. Варна, 2009.
3. Благоев, Б., В. Янакиев, М. Ангелова, С. Киров. Управление на ценообразуването. Варна, Унив. изд. ИУ – Варна, 2003.
4. Владимирова, Й., Б. Атанасов, Н. Игнатова. Цени и ценообразуване. София, Унив. изд. „Стопанство”, 2016.
5. Георгиев, Ив. Основи на инвестирането. София, ИК – УНСС, 2013.

¹² Студентите е необходимо да използват и съответните нормативни актове, актуализирани към момента на провеждане на държавния изпит.

6. Георгиев, Ив., Цв. Цветков, Д. Благоев. Мениджмънт на фирмените иновации и инвестиции. Второ прераб. и доп. изд., София, ИК – УНСС, 2013.
7. Дракър, П. Иновации и предприемачество, София, Изд. „Класика и Стил”, 2002.
8. Есипов, В. Е. Цены и ценообразование. СПб. Изд. дом „Питер”, 2006.
9. Желев, Ив., С. Христова, М. Иванова. Управление на инвестиционния процес. Варна, Наука и икономика, 2016.
10. Иванова, И., С. Благоева. Организация на производството в индустриалното предприятие. Варна, 2008.
11. Иванова, Р., Л. Тодоров. Финансово-стопански анализ. София, Тракия - М, 2008.
12. Илиев, Пл. Бизнес оценяването в България. Варна, 2011.
13. Илиев, Пл., Ив. Йовчев. Финанси на строителните предприятия. Варна, 2011.
14. Калчев, Р. Управление на персонала. Варна, 2009.
15. Калчев, Р., К. Антонова. Управление на човешките ресурси. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2014.
16. Каменов, Д. Бизнес план. Евро принт, София, 2010.
17. Каменов, Д. Стратегическо бизнес планиране. София, ИИОМ „Оком”, 2008.
18. Класова, Св. Цените в системата на маркетинга. София, Унив. изд. „Стопанство”, 2006.
19. Коев, Й. Основи на предприемачеството. Варна, ИК „Стено”, 2003.
20. Костов, И. Развитие на дейността по оценяване на недвижими имоти в България. София: Дайрект Сървисиз, 2013.
21. Мичева, Е. Пазари, цени, маркетинг. I част. Пазарното ценообразуване: теория и практика., София, 1993.
22. Мичева, Е. Международни цени и ценообразуване. II част. София, 1995.
23. Монеv, П. Ценообразуване в строителството. Варна, Унив. изд. ИУ – Варна, 2002.
24. Корпоративная логистика, под общей и научной ред. дэн В. И. Сергеева, ИНФРА-М, Москва, 2004.
25. Ненов, Т. Планиране и анализ на стопанската дейност на индустриалното предприятие. Унив. изд. ИУ – Варна, 2003.
26. Спасова, Е. и др. Финансов мениджмънт. Варна, Университетско издателство, 2000.
27. Станчева, Ан. Управление на проекти. Варна, Изд. „Наука и икономика”, 2008.
28. Славова, Ир. Бизнеспланиране. София, 2004.
29. Станимиров, Евг. Управление на взаимоотношенията с клиентите: Концептуални основи. Варна, 2010.
30. Стоянов, Ст. Строително предприемачество. Изд. „Наука и икономика”, ИУ – Варна, 2012.
31. Уотерс, Д. Логистика – Управление цепью поставок. Изд. Юнити, Москва, 2003.
32. Хаджиев, В. Икономическа статистика. Варна, Славена, 2008.
33. Харизанова, М. и др. Управление на човешките ресурси. Инвестиция в бъдещето. София, 2006.
34. Чейз Р., Ф. Джейкобз, Н. Аквилано. Производственный и операционный менеджмент. Десятое издание, 2007.
35. Шопов, Д., М. Атанасова. Управление на човешките ресурси. София, Тракия - М, 2009.
36. Damodaran, A. Investment Valuation, University Edition (Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset). New Jersey: John Wiley & Sons, 2012.
37. Daniel, Wayne W.; Terrell, James C. Business Statistics for Management & Economics: 7 ed., Houghton Mifflin College Div., 1995.
38. Pratt, Sh., J. Lifflander. Analyzing complex appraisals for business professionals. McGraw-Hill Education, 2016.
39. Stevenson, W. Production/Operation Management, IRWIN, 1999.